

20.11.2025

Vastaanottaja:

STM:n kielikoulutusselvitystyöryhmä: www.otakantaa.fi

Tehyn näkemykset sosiaali- ja terveysministeriön selvitykseen mahdollisuuksista toteuttaa kansallinen yhtenäinen kielikoulutus sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Pidämme tärkeänä sitä, että osana sosiaali- ja terveysalan henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden parantamista Suomeen kehitetään kansallinen ja yhtenäinen kielikoulutusmalli kansainvälisille opiskelijoille, kansainvälisen rekrytoinnin kautta tuleville pätevöityjille (ns. laillistamiskoulutus) ja pätevyyden saavuttaneille äidinkielenään muuta kuin suomen tai ruotsin kieltä puhuville. Ammattihenkilön riittävä kielitaito on asiakas- ja potilasturvallisuuteen sekä palvelujen laatuun keskeisesti vaikuttava tekijä. Lisäksi on huomioitava, että kansainvälisen rekrytointi voi ainakin alkuvaiheessa lisätä henkilöstön kuormitusta ja siksi riittävään osaamiseen ja resursointiin tulee panostaa.

Seuraavassa näkemyksemme selvitystyöryhmän pyynnöstä selvitysluonnoksen suosituksiin. Vastaukset on toimitettu otakantaa.fi-palveluun.

Selvityksen tausta ja nykytila

Mielestämme selvityksen tausta ja nykytila on kattavasti ja tarkoituksenmukaisesti koottu. Selvityksen rakenne on johdonmukainen.

Suositus 1: Alkeistason kielitaidon hankkiminen

Suomeen tulevien kansainvälisten ammattilaisten ja pätevöityvien kielitaito ei ole tällä hetkellä riittävä. Se ei välttämättä ole riittävä myöskään kaikkien sote-alan suomenkieliseen tutkintoon hakeutuvien ja aloittavien opiskelijoiden osalta. Siksi on tärkeää, että kielikoulutusta tarjotaan ennen tutkintokoulutukseen hakeutumista. Suosituksen mukaisesti on hyvä, että kielikoulutuksesta ja sen testauksesta vastaisi jatkossa rekrytoija. Epäselväksi jää kenellä tulee olemaan lopullinen vastuu asiassa: rekrytoivalla yrityksellä vai työnantajalla, joka rekrytoi. Mielestämme työnantajalla tulee olla asiassa päävastuu. Tätä tulisi vielä täsmentää suosituksessa. On tärkeää, että kielikoulutukselle on kansallisesti yhteiset osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.

Suositus 2: Lääkärien ja sairaanhoitajien laillistamiskoulutuksen tai lähihoitajakoulutuksen pääsyvaatimusten mukaisen kielitaidon hankkiminen

On tärkeää, että suosituksessa on huomioitu yleiskielitaidon lisäksi sote-alan ammattikieleen liittyvän koulutuksen tarve. Vuorovaikutukseen ja suulliseen kielitaidon osoittamiseen tarvitaan riittävä määrä kontaktitunteja sekä kontaktissa osoitettava suullisen kielitaidon osaamisen näyttö. Muuten koulutuksessa voi hyödyntää sähköisiä materiaaleja ja oppimisalustoja.

Sosiaali- ja terveysalalle suunnatun kielikoulutuksen pilotointi voidaan toteuttaa osana kehittämishanketta, mutta tärkeää on turvata kansallisen yleisen ja ammatillisen kielikoulutuksen jatkuvuus hankevaiheen jälkeen.

20.11.2025

Suositus 3: Laillistamisprosessin tai lähihoitajakoulutuksen aikainen kielikoulutus

Sairaanhoitajien laillistamisprosessiin tähtäävä koulutusmalli valmistuu vuoden loppuun mennessä. On tärkeää, että siinä huomioidaan ammattihenkilöltä edellytettävän riittävän kielitaidon saavuttamisen mahdollistaminen kuvaamalla myös laillistamiseen liittyvä kielikoulutus. Lähihoitajakoulutuksessa tarvitaan suosituksen mukaisesti perustutkinnon perusteisiin pohjautuva kielikoulutusmalli, niin oppisopimuskoulutukseen kuin koulutussopimuskoulutukseenkin. Ammattikorkeakoulutuksen osalta riittävän kielitaidon kehittymistä tukeva kielikoulutusmalli tarvitaan myös, jos opiskelija ei puhu äidinkielenään suomea tai ruotsia. Emme pidä puhtaasti englanninkielisen tutkinto-ohjelman tarjoamista tarkoituksenmukaisena, jos tavoitteena on Suomen työmarkkinoille työllistyminen. Kansainvälisten opiskelijoiden kohdalla ns. toiminnallinen kaksikielinen tutkintokoulutus voi antaa edellytykset riittävän kielitaidon saavuttamisesta, kun kotimaisen kielen opetuksen painoarvoa lisätään opiskelun edetessä.

Työharjoittelujen osalta (ammattikorkeakoulutus, ammatillinen koulutus) tulee kehittää sellaisia työelämän ja oppilaitoksen välisiä toimintamalleja, joissa työpaikkaohjaajan kynnys ryhtyä kansainvälisen opiskelijan / pätevöityjän ohjaajaksi on mahdollisimman matala. Tämä edellyttää uudenlaista ja tiiviimpää tukea oppilaitoksen ohjaavalta opettajalta sekä S2-opettajalta työpaikkaohjaajalle. Ilman opiskelijan ja työpaikkaohjaajan yhteistä kielipohjaa vaarantuu asiakas- ja potilasturvallisuus työelämäharjoittelussa. Tämän vuoksi kielitaitoa tulee arvioida ennen harjoittelujakson aloittamista. Kielisopimuksen tai vastaavan laatiminen ja yhdessä läpikäydyt opiskelijan yksilölliset ammatin ja kielenoppimisen tavoitteet harjoittelujaksoon tulee huomioida. Työpaikkaohjaajille tulee järjestää ohjauskoulutusta, jossa keskitytään kansainvälisten opiskelijoiden ja pätevöityjien ohjaukseen Suomen kielellä. Kielituetuun opiskelijaohjaukseen tulee resursoida työpaikkaohjaajalle työaika.

Suositus 4: Kielen opiskelu työelämässä ammattioikeuden saavuttamisen jälkeen

On tärkeää huomioida, että työelämän vaatima kielitaidon taso edellyttää jatkuvaa kielen oppimisen jatkamista ammattipätevyyden saavuttamisen jälkeen. Suosituksessa on hyvin huomioitu työnantajan nykyistä suurempi vastuu työntekijän kielitaidon kehittämisestä ja sen rahoittamisesta. Tämä on järkevää tehdä osana hyvinvointialueen TKKIO-tehtävää, mikä edellyttää tiivistä yhteistyötä työpaikkojen ja S2-opetusta tarjoavan koulutuksen järjestäjän kanssa. Pidämme hyvänä tavoitetta, että työntekijän kielenoppimisen tavoitetaso asetetaan C-taitotasolle sosiaali- ja terveysalan ammatillinen kieli huomioiden. Pedagogiikassa teknologian ja simuloinnin hyödyntäminen on perusteltua, mutta suullisen kielitaidon kehittymisen arvioinnin tulee perustua todellisiin vuorovaikutustilanteisiin. Työelämässä toimivien ammatillisen C-tason kielikoulutusta voidaan pilotoida ensin hankkeen avulla, mutta tärkeää on juurruttaa hankevaiheen jälkeen kansallinen kielitaitokoulutus pysyvänä ratkaisuna. Työntekijän kielitaidon vahvistamisen kehittämisstrategiassa tulee hyödyntää jo paikallisesti hyväksi havaittuja toimintamalleja.

Suositus 5: Ammatillisen kielitaidon arviointi ja testaaminen (suositus vastaa muiden Pohjoismaiden tilannetta)

Pidämme tarkoituksen mukaisena suositusta siitä, että ammattihenkilöiltä vaadittavan suomen tai ruotsin kielen osaaminen testataan sekä yleis- että ammatillisen kielitaidon osalta (sosiaali- ja terveysalan kielitesti). Edelleen on hyvä, että kielitaitovaatimusta nostetaan ammattipätevyyttä hakevilta tasolle B2.2 (nykyisin B1 / YKI 3).

20.11.2025

Kansallista testiä varten tulee laatia yhdenmukaiset ja läpinäkyvät arviointimenetelmät ja arviointikriteerit. Työpaikat tarvitsevat arvioinnin tueksi S2-opettajan asiantuntemusta. Hyväksytysti suoritettu kielitesti tulee olla edellytys ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuteen.

Pidämme tärkeänä myös kehittää kielitaidon testauksen kansallista menettelyä sosiaali- ja terveysalan tutkinto-opintoihin hakeutuilta opiskelijavalinnan yhteydessä.

Kielikoulutuksen kustannukset ja rahoitus

Raportissa on esitelty esimerkin omaisesti laillistamiskoulutuksessa olevan sairaanhoitajan suomen kielen koulutuksen kustannukset, jotka muodostuvat pääsääntöisesti S2-opettajan työtunneista yhtä laillistujaa kohden. Kokonaiskustannukseksi saadaan esimerkissä 2357 euroa / laillistuja. Kielikoulutuksen kokonaiskustannusten osalta jää epäselväksi millainen kokonaiskustannusarvio laillistumiskoulutuksen kielikoulutuksen osalta Suomessa on tällä hetkellä ja mikä on ennakoitu tarve? Epäselväksi jää myös se, miten ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja ammattikorkeakoulut ovat varautuneet oletettavasti lisääntyvään S2-opettajan tarpeeseen kielikoulutuksen lisääntyessä.

On hyvä, että raportissa huomioidaan aiemmin toteutuneiden hankkeiden kautta tuotettujen kielikoulutusmateriaalien hyödyntäminen kansallisen kielikoulutusmallin pohjaksi. Kansallisen kielikoulutuksen valmistelu ja rakentaminen rahoitettaisiin osana Hyvän työn ohjelman rahoitusta. Jatkossa vain kielitestin kustannukset rahoitettaisiin kansallisesti ja varsinaisen kielikoulutuksen rahoitusvastuu jäisi joko pätevyityjälle itselleen tai työnantajalle siinä tapauksessa, jos hän on jo työsuhhteessa. Mielestämme pätevyityvän henkilön kielikoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia tulee raportissa vielä tarkentaa. Mikäli oppilaitos järjestää esimerkiksi sairaanhoitajaksi pätevyitymiskoulutusta, niin onko tämä koulutus pätevyityjälle maksullista, sisältääkö se myös tarvittavan kielikoulutuksen ja mikä on tämän koulutuksen kokonaiskustannus pätevyityjälle? Kun tähän lisätään muut ammatinharjoittamisoikeuden hakuun liittyvät kustannukset, voivat ne nousta tasolle, joka on pätevyityjälle kohtuuttoman suuret.

Helsingissä 20.11.2025

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Juha Kurtti, koulutusasioiden päällikkö, Tehy ry. juha.kurtti@tehy.fi
